

■ **ACTIEPLAN 2017**

KRACHTLIJNEN

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Marc Jacobs, FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw, Priemstraat 51, 1000 Brussel

Wettelijk Depot

D/2017/11.524/1

Datum van publicatie

Brussel, januari 2017

Volg ons via:

[Scan mij met uw smartphone]
www.faro.be

KENT U ONS AL?.....	4
WAT DOEN WE VOOR U?	5
KRACHTLIJNEN VAN DE WERKING IN 2017.....	7
Beleid, management en internationale (samen)werking	8
Behoud en beheer, collectiemanagement	8
Communicatie en beeldvorming, Erfgoeddag	10
Erfgoededucatie, -bemiddeling en -participatie	10
Opleiding, vakmensen en arbeidsmarkt.....	11
ICT, e-cultuur en digitaal erfgoed	12
MIDDELEN EN PERSONEEL.....	13

■ KENT U ONS AL?

Misschien kent u ons nog niet? FARO is het door de Vlaamse overheid erkende steunpunt voor het roerend en immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen en Brussel. We zijn er om cultureel-erfgoedorganisaties, openbare besturen en andere beheerders van cultureel erfgoed te ondersteunen. En ook om de ontwikkeling van 'het veld' te stimuleren. Kortom: iedereen die met erfgoed bezig is, hetzij als vrijwilliger, hetzij als professional.

FARO heeft drie grote kerntaken of 'rollen' die in het decreet omschreven worden als 'praktijkondersteuning', 'praktijkontwikkeling' en 'beeldvorming en communicatie'. Het steunpunt coördineert ook het jaarlijkse evenement Erfgoeddag (www.erfgoeddag.be), samen met de sensibiliseringscampagne Erfgoeddoel.

Voor de uitvoering van onze kerntaken gaat FARO voortdurend de dialoog aan met het cultureel-erfgoedveld. Net als met de diverse actoren in de brede cultuursector én daarbuiten. FARO kijkt – meer dan ooit – naar wat er gebeurt in de samenleving. Het jaarlijkse event 'het Groot Onderhoud' (www.hetgrootonderhoud.be) speelt daarbij een belangrijke rol als overleg- en ontmoetingsmoment voor het hele veld.

*Het Groot Onderhoud 2016
Foto: Jonathan Sommereyns / FARO*

Samen met alle betrokkenen en partners verzekeren we mee de continuïteit in het veld en versterken we het belang en de waarde van cultureel erfgoed voor de maatschappij.

Meer weten over de activiteiten, de dienstverlening en de trainingen van FARO? Dan vindt u op www.faro.be vast meer dan u zoekt.

■ WAT DOEN WE VOOR U?

Waarvoor kan u concreet bij FARO terecht?

- ▶ We organiseren trainingen en vormingen, zoals cursussen, seminars, studiedagen, intervisies, werkwinkels, oefendagen, enzovoort. Het volledige aanbod vindt u op: www.faro.be/kalender.
- ▶ Onze medewerkers adviseren, begeleiden en denken mee na om uw projecten te helpen realiseren en problemen op te lossen. Hier leest u welke medewerkers u kunnen helpen: www.faronet.be/organisatie/contact.
- ▶ FARO is een goede en betrouwbare referentie voor allerlei informatievragen over het cultureel erfgoed (beleid). Journalisten, onderzoekers, studenten, enz. kunnen bij ons terecht. U ook, uiteraard. Zit u met een vraag over cultureel erfgoed? Mail ons dan, info@faro.be. We kijken ernaar uit om u van dienst te zijn.
- ▶ Via onze website (www.faro.be) en wekelijkse nieuwsbrief communiceren we over actuele thema's, interessante literatuur en activiteiten. Via de Erfgoedkaart (www.erfgoedkaart.be) brengen we het veld in beeld voor een ruim in erfgoed geïnteresseerd publiek. Maak ook kennis met de ErfgoedApp (www.erfgoedapp.be), en ontdek het cultureel erfgoed in uw buurt.
- ▶ FARO publiceert boeken en (digitale) brochures over heel uiteenlopende onderwerpen en thema's. Die kunt u bestellen via www.faro.be/publicaties. We geven ook een blad uit. *faro | tijdschrift over cultureel erfgoed* verschijnt elk kwartaal en bevat bijdragen van zowel de eigen medewerkers als externe experts. U ontdekt het tijdschrift op www.faro.be/tijdschrift. Nummers en een abonnement bestellen doet u op diezelfde pagina.
- ▶ In ons gebouw in de Priemstraat bieden we vergader- en lesfaciliteiten aan. Wenst u een lokaal te reserveren? Neem dan best eerst een kijkje op www.faronet.be/zaal-reserveren of contacteer birgit.geudens@faro.be.
- ▶ Ten slotte is er ook het aanbod van de FARO-bibliotheek. Dat is een rijke bron van relevante, actuele en internationale informatie over cultureel erfgoed: www.faro.be/bibliotheek.

Aanspreekpunten voor erfgoedorganisaties

Elke erfgoedorganisatie kan bij een medewerker terecht, die optreedt als aanspreekpunt. Hij of zij volgt de werking op en wordt betrokken bij elk initiatief dat relevant is voor zijn/haar deelsector of doelgroep:

- ▶ musea: Olga Van Oost
- ▶ archieven: Bart De Nil
- ▶ erfgoedbibliotheek: Jeroen Walterus en Annemie Vanthienen
- ▶ expertisecentra, landelijke organisaties voor volkscultuur: Gregory Vercauteren
- ▶ erfgoedconvenants/lokale en regionale overheden/erfgoedverenigingen: Gregory Vercauteren
- ▶ interculturele organisaties: Katrijn D'hamers

U vindt hun contactgegevens op www.faro.be/faro/contact/veldintermediairs.

Algemene werking

De algemene werking (www.faro.be/faro/contact/diensten) wordt ondersteund door een enthousiaste equipe:

- ▶ directiesecretariaat, administratie, onthaal: Birgit Geudens en Sofie Van Kerkhoven
- ▶ boekhouding en financiën: Louise Kabiro en Sofie Van Kerkhoven
- ▶ tekstredactie en vertaling, vormgeving: Birgit Geudens, Silke Theuwissen en Annemie Vanthienen
- ▶ pers en partnerships: Roel Daenen
- ▶ informatiebeheer, bibliotheek, documentatie en archief, ICT, websites en databanken: Annemie Vanthienen en Bram Wiercx
- ▶ interne kwaliteitszorg: Jacqueline van Leeuwen en Jeroen Walterus

Een aantal functies (onthaal, gebouwenbeheer, ICT e.d.) worden samen met de andere organisaties die gehuisvest zijn in gebouw De Priem opgenomen. Daartoe functioneert een intern huisoverleg. Wenst u een lokaal te reserveren? Neem dan best eerst een kijkje op www.faronet.be/zaal-reserveren.

Voor al uw vragen, suggesties of klachten kunt u terecht bij de directie.

■ KRACHTLIJNEN VAN DE WERKING IN 2017

In dit samenvattend actieplan kunnen we niet alle geplande en lopende acties, trajecten en activiteiten opsommen. We beperken ons hier dan ook tot een beschrijving van de nieuwe accenten en initiatieven.

Voor een overzicht van al onze geplande vormingsreeksen en studiedagen consulteert u best de FARO-vormingskalender (www.faro.be/kalender/faroupdate). Als u helemaal wil blijven, schrijft u zich best in voor onze wekelijkse digitale nieuwsbrief. Dat doet u in een handomdraai op de website.

De **beheersovereenkomst** voor de periode 2012-2016, tussen de Vlaamse Gemeenschap en FARO, werd verlengd tot en met 31 december 2018. Dit past in een globale verlenging van de beleidsperiodes voor alle cultureel-erfgoedorganisaties, en werd geregeld via een aanpassing van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012. Zo wordt de continuïteit van de werking gegarandeerd, in afwachting van nieuwe regelgeving die van kracht zou worden vanaf 1 januari 2019. In het voorliggende actieplan 2017 zetten we tal van acties en projecten voort die in de beleidsperiode 2012-2016 werden opgestart. We presenteren ook diverse nieuwe acties die hierop voortbouwen.

We hernemen het **beleidsplanningstraject** dat in 2015 was ingezet, maar ditmaal voor de periode 2019-2023. We willen, zoals steeds, inspelen op de noden en het potentieel in het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen. Daarbij willen we ook een ambitieus, innoverend en (ver)sterk(end) toekomstprogramma neerzetten. Daarmee willen we helpen om de trajecten en de toekomstvisie in de Conceptnota (2016) en de eerste Visienota (2017) over cultureel erfgoed mee te realiseren, samen met het veld en de betrokken overheden.

Samenwerking staat nog steeds centraal in onze werking. We overleggen dan ook regelmatig met de Vlaamse overheid (en meer bepaald met het departement CJSM en de afdeling Cultureel Erfgoed) en met allerlei relevante (middenveld)actoren, adviserende instanties en collega-steunpunten. Bijzondere aandacht gaat naar afstemming met het onroerend-erfgoedveld, en met onze collega's bij Herita.

Als steunpunt hebben we vaste overlegmomenten met de verschillende segmenten in het cultureel-erfgoedveld zoals met de erfgoedcellen, de vertegenwoordigers van de Vlaamse kunststeden (Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Leuven en Mechelen), de landelijke expertisecentra en organisaties volkscultuur (LEOV's), het Overleg Landelijke Archieven Vlaanderen (OLAV), het Overleg Landelijke Musea en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. We gaan ook de dialoog aan met beroeps-, leden- en belangenorganisaties zoals de VVBAD, ICOM-Vlaanderen, het Overleg Cultureel Erfgoed (OCE), de VVSG, de VVP, enz. We toetsen onze initiatieven zoveel mogelijk bij hen af, en informeren over onze werking.

Ook afstemming en samenwerking met domeinen buiten het erfgoedveld, zoals onderzoek en onderwijs, media, sociale en creatieve economie, welzijn enzovoort, winnen steeds mee aan belang. Vooral de samenwerking met welzijns- en zorgactoren zal een extra impuls krijgen, mee dankzij het thema 'Zorg' van Erfgoeddag 2017.

Binnen FARO voeren **thematische cellen** de inhoudelijke werking uit. Zij verenigen stafmedewerkers die activiteiten ontwikkelen rond een expertisedomein of thema. Elke cel wordt door een stafmedewerker gecoördineerd. Richtsnoer blijven uiteraard de in het beleidsplan opgenomen strategische en operationele doelstellingen. We vatten hierna de krachtlijnen van de acties per cel samen. Hebt u vragen of suggesties, neem dan gerust contact op met de betrokken coördinator.

BELEID, MANAGEMENT EN INTERNATIONALE (SAMEN)WERKING

Contact: Gregory Vercauteren

Deze cel zet in op visievorming, deskundigheidsbevordering en (internationale) netwerking rond de zakelijke en beleidsmatige aspecten van het cultureel-erfgoedwerk.

- ▶ 2017 wordt, op het vlak van **beleidsplanning**, een belangrijk jaar voor de cultureel-erfgoedsector. Bij het schrijven van dit actieplan zijn enkele parameters nog niet bekend, zoals de juiste indiendatum en het precieze verloop van de aanvraagprocedure. Toch ziet het ernaar uit dat de meeste erfgoedorganisaties in 2017 zullen starten met het schrijven van een aanvraag voor subsidies op basis van het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet. Om aan de verschillende vragen en verwachtingen van de sector tegemoet te komen, zet FARO meerdere lijnen uit. Zo organiseren we een algemeen modulair vormingstraject over beleidsplanning. Dit vullen we aan met specifieke overlegmomenten en inspiratiesessies, op maat van elke deelsector. Organisaties kunnen ook individueel begeleid worden.
- ▶ Daarnaast blijven we inzetten op de ondersteuning van het **lokale en regionale erfgoedbeleid**. We herhalen de introductie cursus 'lokale erfgoedcoördinator', actualiseren de inspiratiebundel Erfgoed-in-Zicht en continueren het traject rond lokale erfgoedraden. We starten ook een kleinschalig onderzoek naar het erfgoedgehalte in de 'BBC's' van de lokale besturen.
- ▶ We zetten verder in op de **zakelijke en juridische aspecten** van cultureel-erfgoedbeheer. Door het uitvoeren en opvolgen van verscheidene onderzoeksopdrachten volgen we nieuwe tendensen op inzake duurzaam ondernemerschap, mecenaat en alternatieve financiersvormen. Met vormingstrajecten en publicaties blijven we de sector informeren en ondersteunen rond deze thema's. Als lid en beheerder van het Samenwerkingsverband Auteursrechten & Samenleving werken we actief samen over de lopende Europese auteursrecht hervorming (www.auteursrechtensamenleving.be).
- ▶ Verder zetten we in op **internationale (samen)werking**. We nemen actief deel aan internationale studiedagen en netwerken, volgen beleidsontwikkelingen binnen internationale instanties (UNESCO, Europese Unie ...) en buurlanden en informeren de cultureel-erfgoedsector hierover. We gaan aan de slag met de nieuwe aanbevelingen van UNESCO (uit 2015) over documentair en digitaal erfgoed enerzijds en musea anderzijds. We realiseren publicaties en cursussen over de UNESCO-conventie 2003 voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed, en het Memory of the World-programma. Verder worden ook de Agenda 2030 van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties en artikel 13 van de UNESCO-conventie 2005 belangrijke aanknopingspunten voor het verder ontwikkelen van het vertoog én de erfgoedpraktijk. Naast, zoals altijd, de Kaderconventie van de Raad van Europa over de waarde van cultureel erfgoed voor de maatschappij en recente Europese aanbevelingen rond erfgoed. Bovendien wordt 2018 het 'Europees jaar van het erfgoed'.
- ▶ Ten slotte zetten we verder in op het monitoren van de sector. Zo maken we de resultaten van het **Cijferboek cultureel erfgoed** bekend en ontwikkelen we instrumenten voor een uniforme bezoekersregistratie en **publieksonderzoek**. We proberen deze informatie over de sector zoveel mogelijk te verkrijgen en in context te plaatsen.

BEHOUD EN BEHEER, COLLECTIEMANAGEMENT

Contact: Jürgen Vanhoutte

Door de sterke toename van het aantal opdrachten werd de werking rond behoud en beheer in 2016 versterkt. In oktober 2016 werd Anne-Cathérine Olbrechts aangeworven als nieuwe stafmedewerker behoud en beheer. Monique Verelst wordt tijdelijk geëngageerd tot eind 2017, om mee de nieuwe opdrachten van de

cel en van de werking van FARO te ondersteunen. Zij vervoegen Jürgen Vanhoutte en Julie Lambrechts, die sinds eind 2015 reeds aan de slag was en wiens contract met één jaar werd verlengd tot eind 2017.

- ▶ Inzake **collectiebeleid en -management** willen we de sector in 2017 voor het eerst ondersteunen om aan de slag te gaan met **collectiewaardering**. De opzet van een sectorbrede werkgroep waardering moet in 2017 de eerste concrete instrumenten (basisnormen, toolbox ...) opleveren. Deze worden op hun beurt ingezet tijdens een vormingstraject waarin erfgoedinstellingen stap voor stap hun eigen waarderingstraject vormgeven. De erfgoedinstellingen die aan het vormingstraject deelnemen, kunnen financiële ondersteuning aanvragen, binnen het kader van het Vlaamse subsidiereglement voor pilootprojecten rond waardering. Dat gaat begin 2017 van start. Daarnaast zetten we ook verder in op collectiebeleidsplanning. Na meerdere vragen uit het veld gaan we het traject dat hierover al voor erfgoedbibliotheken en archieven werd opgezet, in 2017 ook naar musea uitrollen.
- ▶ Met betrekking tot **collectiemobiliteit en externe bruiklenen** werken we voort aan de uitbouw van de vormingsreeks 'Erfgoedobject out of office', met onder meer aandacht voor art handling, transport, koerieren, bruikleencontracten en conditierapportering. Daarnaast werken we verder mee aan het beleidsvoorbereidend onderzoek voor een Vlaamse **indemniteitsregeling** (onderzoek stockverzekering).
- ▶ Een nieuwe topic is **facility en techniek** bij collectiebeherende instellingen. In 2017 worden hierrond allereerst de bestaande noden en behoeften bij collectiebeherende instellingen in kaart gebracht en de nodige samenwerkingen afgetast.
- ▶ Op het vlak van **depotwerking en -infrastructuur** realiseert FARO, in samenwerking met het Departement CJSM, een eveneens beleidsvoorbereidend onderzoek naar de prioritaire noden qua depotinfrastructuur in Vlaanderen. Dit in functie van de overname vanaf 2018 van de provinciale regierol inzake het erfgoeddepotbeleid door de Vlaamse overheid. We zetten de samenwerking met de provinciale depotconsulenten voort en werken actief mee aan de website depotwijzer.be.
- ▶ **Publieksgerichte infrastructuur** wordt als nieuw topic uitgewerkt, met onder meer aandacht voor presentatietechnieken en (tentoonstellings)scenografie.
- ▶ Het thema **duurzaamheid** blijft op de agenda: met meerdere partners blijven we inzetten op de verspreiding en implementatie van de nieuwe richtlijnen omtrent het museale binnenklimaat. In dit verband wensen we het Klimaatnetwerk Vlaanderen opnieuw te activeren. Voortbouwend op de resultaten van het project 'Duurzaam (ver)bouwen voor musea' host FARO in 2017 een internationale conferentie van ICAMT.
- ▶ Binnen het thema **veiligheidszorg en collectiehulpverlening** zoeken we naar een nieuwe formule voor de ECCE-netwerken en volgen we de problematiek van calamiteiten in kerken verder op. Daarnaast blijven we expertise inzake collectiehulpverlening naar de sector verspreiden, onder meer via gerichte vormingen. We zetten i.s.m. partners een databank op voor de registratie van incidenten (DICE).
- ▶ Op gebied van **collectierisicomanagement** ontwikkelen we expertise over het gebruik van instrumenten voor schaderegistratie en risicomanagement. Dat zijn bijvoorbeeld de door het RCE (Nederland) ontwikkelde Quickscan en shadeatlassen, en de UPLA-methodiek, ontwikkeld door de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. We focussen dit jaar ook op omgaan met 'gevaarlijk erfgoed'.
- ▶ Met betrekking tot **actieve conservatie en restauratie** zetten we de Summer school over etnografische collecties verder en bereiden we voor 2018 de 'Socratische Dialoog' over conservatiekeuzes voor. We bekijken ook de mogelijkheden voor nauwere samenwerking met de beroepsvereniging van restaurateurs.

- ▶ **Professionalisering en kwaliteitsverbetering** blijven tot slot een rode draad via het opvolgen van de opmaak van beroepskwalificatiedossiers, het ondersteunen en afstemmen van bestaande vorming en opleidingen preventieve conservatie, gerichte informatieverstrekking en advies op maat.

COMMUNICATIE EN BEELDVORMING, ERFGOEDDAG

Contact: Roel Daenen

We zetten de acties van de voorbije beleidsperiode in grote lijnen verder. Grosso modo zijn er drie terreinen waarop we vooruitgang willen boeken:

- ▶ **We versterken de beeldvorming en communicatie over cultureel erfgoed naar een breed publiek.** Dat doen we onder meer door de organisatie en coördinatie van **Erfgoeddag 2017**. Erfgoeddag blijft het belangrijkste, inhoudelijk sterke toonmoment van onze sector. Anders dan bij vergelijkbare evenementen in andere sectoren blijft de klemtoon liggen op het nastreven van de inhoudelijk-kwalitatieve uitdieping van het aanbod. FARO toont zich jaar na jaar een trekker en voorvechter van een sterk programma. Bovendien is het evenement ook een dankbare deeltjesversneller om andere sectoren te sensibiliseren over het belang en de impact van een culturele erfgoedwerking. Het cijfermateriaal en de appreciatie door deelnemers, coördinatoren, de media en het publiek geven aan dat de inzet en het bereik ook na zestien edities nog steeds erg levendig en groot zijn. Sinds 2014 koppelen we aan dit jaarlijkse event ook de **campagne Erfgoeddoel**, waarmee we sensibiliseren rond erfgoed als een goed doel dat de steun van donateurs goed kan gebruiken.
- ▶ **We communiceren over het cultureel erfgoed(beleid) en de organisaties die het beheren.** Dat doen we, ook in 2017, via een waaier van acties. Er is om te beginnen de uitgave van het **tijdschrift *faro***. Dat houdt de vinger aan de pols van wat er in de erfgoedsector gebeurt, via diepgravende artikels en themadossiers. Heel wat van de bijdragen worden door erfgoedwerkers uit de sector geschreven. Ook de eigen medewerkers leveren regelmatig artikels aan, en dit over een hele brede scoop van onderwerpen. Het tijdschrift willen we in 2017 herdenken, en beter afstemmen op zowel de externe als interne noden. Daarnaast is er ook de **website en de sociale media van FARO**, en de bijhorende tweewekelijkse **nieuwsbrief**. In 2017 zullen we deze communicatiekanalen verder vernieuwen en herlanceren. Die tandem (website – nieuwsbrief) blijkt erg effectief als communicatie-instrument. Vermelden we hier ook de gerichte persberichten van FARO, die over allerhande ‘nieuwswaardige’ initiatieven handelen, en waarmee we de schijnwerpers richten op de cultureel-erfgoedsector.
- ▶ Ten slotte **versterken we ook de communicatievaardigheden van de marketing- en communicatie-werkers in de cultureel-erfgoedsector.** Dat doen we ook door co-organisatie met andere organisaties, zowel binnen de erfgoedsector als daarbuiten, zoals Publiek Centraal, Socius, Kortom, Kunstenpunt, Cultuurconnect, CultuurNet, STIMA, De Ambrassade, Wablief, Herita, enz. Onder het motto ‘samen sterk’ bundelen we de krachten.

ERFGOEDEDUCATIE, -BEMIDDELING EN -PARTICIPATIE

Contact: Hildegard Van Genechten

Het domein van educatie, participatie en bemiddeling in het cultureel-erfgoedveld typeert zich op dit moment sterk door een **maatschappelijk engagement**. FARO werkt vanuit een grote motivatie om een steeds weer betere toegang te creëren tot het cultureel erfgoed. Heel in het bijzonder ook voor kwetsbare personen en groepen. We treden de ambities van vele medewerkers in het veld bij en nemen een voortrekkersrol op in het verkennen van nieuwe praktijken, in het zoeken naar interessante impulsen en in het ondersteunen van nieuwe experimenten.

- ▶ Zo liggen er in het programma van de cel in 2017 sterke accenten op het thema **welzijn**. Er gaat daarbij veel aandacht naar specifieke kwetsbare groepen en personen (personen met dementie, personen in de (geestelijke) gezondheidszorg). Erfgoeddag 2017 over het thema ‘Zorg’ fungeert als hefboom en zal een belangrijk momentum zijn. Maar ook na Erfgoeddag leggen we ons blijvend toe op de rol die cultureel erfgoed kan opnemen voor een ‘gezondere’ samenleving. We zien in het buitenland gelijkaardige bewegingen in de cultureel-erfgoedpraktijk ontstaan en volgen deze ervaringen nauwlettend. Dit alles schrijft zich ook in, vanuit de cultureel-erfgoedsector, in de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van UNESCO.
- ▶ Daarnaast zijn er verschillende acties omtrent het thema **vluchten**. Wanneer we deze plaatsen naast de in Vlaanderen lopende acties omtrent onder meer de herdenking van WO I, leidt dat tot een boeiend geheel. En dat sterkt ons in de overtuiging dat we als cultureel-erfgoedveld – vanuit sporen uit het verleden – zeer veel kunnen bijdragen in de omgang met actuele uitdagingen.
- ▶ Hoe dan ook blijft de **impact** die we kunnen genereren bij een publiek, een (erfgoed)gemeenschap, een buurt, een groep, vrijwilligers, een betrokkene of geïnteresseerde ... hét centrale uitgangspunt voor onze acties. We zetten daarom behoorlijk wat acties op die zich richten op de verhoging van de **kwaliteit van front-officeactiviteiten**, zoals van het onthaal en de algemene toegankelijkheid. Minstens evenveel acties richten zich tot het versterken van competenties van medewerkers die dagelijks in contact treden met het publiek en andere betrokkenen, door bv. het coachen van verantwoordelijken van gidsenploegen, het versterken van medewerkers en gidsen in hun competenties rond het opstarten en aangaan van dialoog met hun publiek. En wanneer we over impact spreken, dan gaat onze aandacht daarbij blijvend uit naar co-creatieve praktijken die zich laten kenmerken door mede-eigenaarschap. We richten bv. een nieuwe discussiegroep op rond dit thema. Maar ook virtueel proberen erfgoedorganisaties een verschil te maken en impact te genereren; we continueren daarom onder meer ook de collegagroep digitale bemiddeling.
- ▶ We zetten daarnaast acties voort die de **familievriendelijke cultureel-erfgoedwerking** versterken. In 2016 trokken we in een vormingstraject een aantal musea over de streep om zich voortaan ook in te zetten voor de allerkleinsten (0- tot 4-jarigen en hun ouders). Het aanbod dat deze musea ontwikkelden bleek in te spelen op een grote en reële nood van ouders met jonge kinderen enerzijds (de nood aan sociale en culturele ontmoetingsplekken en -gelegenheden), maar ook aan een nood bij de jongste kinderen zelf om zoveel en zo gevarieerd mogelijk geprikkeld te worden in hun ontwikkeling. De conclusies bij de conferentie ‘De toekomst is jong’ op 6 oktober 2016, opgezet door minister Jo Vandeurzen, bevestigen ons in het streven naar een toegankelijker cultureel aanbod voor families (mét de allerkleinsten erbij). Ook voor minister Ben Weyts is een familievriendelijk toeristisch aanbod een prioriteit. Daarom ondersteunt FARO Toerisme Vlaanderen in zijn begeleidingstraject van drie cultureel-erfgoedhuizen/sites naar een sterkere familievriendelijke werking.
- ▶ De samenwerkingsnota tussen minister Hilde Crevits en Sven Gatz, *Cultuur en Onderwijs: samen voor meer en beter*, onderschrijft tot slot onze acties m.b.t. **erfgoededucatie in het onderwijs**. FARO steunde CANON Cultuurcel in het onderzoek ‘Cultuur in de spiegel’, en zal dat ook doen in 2017 bij de geplande vervolgacties. We zorgen daarnaast voor doorstroming van opgedane expertise in de lokale erfgoededucatieve praktijk, zoals bv. in het project ‘Buurten met erfgoed’.

OPLEIDING, VAKMENSEN EN ARBEIDSMARKT

Contact: Jacqueline van Leeuwen

- ▶ De cel Opleiding, vorming en arbeidsmarkt ondersteunt het leren van professionals in de cultureel-erfgoedsector. Net als voorgaande jaren brengen we het **vormingsaanbod** voor onze sector nauwgezet in kaart. Overleg met andere vormingsaanbieders zorgt voor meer afstemming en nieuwe initi-

atieven. En natuurlijk kunt u ook in 2017 bij ons terecht voor advies als u leertrajecten wil opzetten. Nieuw is dat we een strategie voor online leren lanceren en daar ook actief mee aan de slag gaan.

- ▶ Het traject '**Tijd voor vakmensen**' komt in 2017 op kruissnelheid. In de eerste plaats willen we de kloof tussen de schoolbanken en de arbeidsmarkt verkleinen. Dat doen we door het ontwikkelen van concrete workshops solliciteren, via ontmoetingsdagen en nieuwe leertrajecten als inloopstages. Boeiende thesissen en inspirerende stageopdrachten zetten we graag in de kijker en we lijsten suggesties vanuit de sector voor nieuwe opdrachten op.
- ▶ Voor **startende erfgoedwerkers** willen we het aanbod aan beginnerscursussen verbeteren en nagaan of we systemen van peter- en meterschap kunnen opzetten.
- ▶ De meer ervaren vakmensen willen we helpen hun sterktes te verkennen en hun leerpunten te benoemen. Een online cursus **jobcrafting** is daartoe een nieuwe tool. We experimenteren ook dit jaar weer met andere leervormen om vakmensen alle kansen te geven om zich verder te ontwikkelen. Het **leertraject 'waarden'** is bijvoorbeeld een belangrijk pilootproject om een nieuw proces in de sector te verspreiden.
- ▶ Tijd voor onderzoek is er ook, in die zin dat we samen met het hoger onderwijs willen bekijken welke samenwerking er mogelijk is en hoe we **onderzoeksvaardigheden** in onze sector kunnen versterken.

ICT, E-CULTUUR EN DIGITAAL ERFGOED

Contact: Bart De Nil

De acties van de cel focussen hoofdzakelijk op het innoveren en ontwikkelen van de praktijken rond digitale publieksbemiddeling en ICT.

- ▶ De **ErfgoedApp** (www.erfgoedapp.be), ondertussen beschikbaar in vier talen, is een instrument om erfgoedinstellingen toegang te geven tot het implementeren van nieuwe technologieën in hun publiekswerking. Na de nieuwe release eind 2016 zetten we nieuwe pilootprojecten op locatie op i.s.m. diverse erfgoedpartners. De App gekoppeld aan de Erfgoedkaart zal verder worden uitgebreid met nieuwe functies.
- ▶ In 2017 zullen we, in navolging van het onderzoeksproject, boek en conferentie 'Erfgoed 2.0. Nieuwe perspectieven voor digitaal erfgoed', een nieuwe **publicatie** maken over de tendensen m.b.t. digitaal erfgoed en dan in het bijzonder de digitale publieksbemiddeling. Het boek zal de neerslag bevatten van enkele bijdragen aan de conferentie 'Erfgoed, augmented & virtueel' die plaatsvond op 29 november 2016.
- ▶ Een ander aandachtspunt is het potentieel van **digitale bemiddeling in de zorgsector**. In het bijzonder voor het ontwikkelen van een aanbod op maat, op basis van cultureel-erfgoedcollecties, voor personen met dementie en hun mantelzorgers én storytelling in de geestelijke gezondheidszorg. In dat verband zullen we een **cursus Digital storytelling** voor welzijn en gezondheid opzetten. Dit sluit aan bij Erfgoeddag 2017 die, zoals vermeld, in het teken staat van het thema zorg.

MIDDELEN EN PERSONEEL

We hebben een begroting opgemaakt die uitgaat van continuïteit van de werking. Voor de periode 2017-2018 ontvangt FARO dezelfde subsidie als in 2016.

De begrote uitgaven en de inkomsten (inclusief Erfgoeddag) zijn als volgt verdeeld:

Omschrijving	Bedrag ⁽¹⁾	Percent
UITGAVEN	2.043.000 €	
Infrastructuur	134.000 €	6,5 %
Werking	434.000 €	21,3 %
Personeel	1.475.000 €	72,2 %
INKOMSTEN	2.043.000 €	
Omzet (sponsoring, verkoop, inschrijvingsgelden)	143.000 €	6,9 %
Subsidies, schenkingen en legaten	1.862.000 €	91,2 %
Andere opbrengsten	38.000 €	1,9 %

(1) Afgerond op duizend

De FARO-ploeg telt eenentwintig vaste medewerkers. Het persoonlijk profiel en de coördinaten van de medewerkers vindt u hier: www.faro.be/medewerkers.

Naam medewerker	Functietitel
Alexander Vander Stichele	Stafmedewerker participatie veldanalyse
Anne-Cathérine Olbrechts	Stafmedewerker behoud en beheer
Annemie Vanthienen	Stafmedewerker communicatie bibliotheek
Bart De Nil	Stafmedewerker archieven digitaal erfgoed
Birgit Geudens	Directiesecretaresse office manager
Bram Wiercx	Stafmedewerker communicatie ICT
Gregory Vercauteren	Stafmedewerker lokaal en regionaal cultureel-erfgoedbeleid
Hildegarde Van Genechten	Stafmedewerker participatie, educatie en bemiddeling
Jacqueline van Leeuwen	Stafmedewerker organisatieontwikkeling vorming
Jeroen Walterus	Adjunct-directeur
Julie Lambrechts	Stafmedewerker behoud en beheer
Jürgen Vanhoutte	Stafmedewerker behoud en beheer
Katrijn D'hamers	Stafmedewerker diversiteit en participatie
Louise Kabiro	Stafmedewerker boekhouding financiën
Marc Jacobs	Directeur
Monique Verelst	Stafmedewerker behoud en beheer musea
Olga Van Oost	Stafmedewerker musea
Roel Daenen	Coördinator communicatie, pers en partnerships hoofdredacteur <i>faro</i>
Silke Theuwissen	Stafmedewerker communicatie
Sofie Van Kerkhoven	Administratief medewerkster
Tine Vandezande	Stafmedewerker communicatie coördinatie Erfgoeddag

FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw
Priemstraat 51
BE-1000 Brussel

T. +32 2 213 10 60
F. +32 2 213 10 99

info@faro.be

www.faro.be | www.erfgoeddag.be | www.erfgoeddoel.be | www.erfgoedapp.be | www.erfgoedmonitor.be